SOCIAL- OG SUNDHEDSUDVALGET

introduktionshæfte

JANUAR 2018

Introduktion 2
Udvalgets arbejdsområde 2
Årshjul 2
Job & Velfærd 2
Organisationsdiagram 3
Kerneopgaven 3
Fagområderne i Job og Velfærd 4
Om udvalgsarbejdet 5
Proces ift. dagsorden 5
Samarbejde med forvaltningen 5
Samarbejde med medarbejdere og faglige organisationer 5
Samarbejde med borgerne gennem nedsatte råd 6
Socialområdet 7
Kerneydelse 7
Aktuelle udfordringer og udviklingstendenser 7
Politikker 8
Organisationsdiagram 9
Tilbudsbeskrivelse og geografisk overblik 10
Nationale mål 13
Lovgivning og kvalitetsstandarder 14
Sundhedsområdet 14
Kerneydelse 14
Aktuelle udfordringer og udviklingstendenser 14
Politikker og strategier 15
Organisationsdiagram 16
Tilbudsbeskrivelse og geografisk overblik 17
Nationale mål samt øvrige mål 19
Lovgivning og kvalitetsstandarder 20

Introduktion

Dette materiale indeholder relevant information til dig, som sidder i Social- og Sundhedsudvalget. Målet er at give dig et hurtigt overblik over dit udvalgsområde og relaterede emner. Hvis du har brug for at få uddybet et emne eller har spørgsmål kan du altid kontakte sekretariatschefen i Job & Velfærd.

Udvalgets arbejdsområde

Social- og Sundhedsudvalget består af formand, næstformand og yderligere 3 medlemmer

Udvalgets arbejdsområder er specificeret § 17 i Styrelsesvedtægt for Viborg Kommune. Udvalget udgør således den politiske ledelse på de områder, som henhører under Socialchefen, samt størstedelen af de områder, der henhører under Sundhedschefen.

Socialområdet dækker visiteringen til og drift af sociale indsatser for handicappede, borgere i den socialpsykiatriske indsats og for udsatte borgere, f.eks. hjemløse og borgere med misbrugsproblemer.

Sundhedsområdet dækker dels forebyggende indsatser som tilbydes gennem især sundhedscenteret og de decentrale sundhedssatellitter, dels rehabiliterende indsatser, genoptræning efter sygdom samt særlige tilbud som f.eks. vederlagsfri fysioterapi. En del af indsatserne koordineres med det regionale sundhedsvæsen gennem en rammeaftale om kommunal medfinansiering.

Udvalget har en særlig rolle på sundhedsområdet i at sikre, at forebyggelse og sundhed er et område, der indgår på tværs af øvrige udvalg i Byrådet.

Årshjul

I forbindelse med udvalgets arbejde er der en række årligt tilbagevendende emner og begivenheder, som udvalget skal forholde sig til.

1. kvartal • Halvårlig statistik fra Ankestyrelsen • Årlig status på magtanvendelser • Tildeling af midler til frivilligt socialt arbejde (§18) • KKR Midtjylland konference	2. kvartal • Tildeling af midler til frivilligt socialt arbejde (§18) • KL's social- og sundhedspolitiske forum
3. kvartal • Godkendelse af rammeaftale (DASSOS) • Halvårlig statistik fra Ankestyrelsen	4. kvartal • Tildeling af midler til frivilligt socialt arbejde (§18) • KL's Handicap- og Psykiatrikonference

Job & Velfærd

Job & Velfærd udgør ét af fem direktørområder i Viborg Kommune, og består af fire fagområder: Omsorg, Sundhed, Social og Arbejdsmarked.

Hvert fagområde ledes af en fagchef. Fagchefen har ansvaret for både myndigheds- og driftsenhederne på området. Fagchefen har endvidere ansvaret for det tværgående samarbejde med andre fagområder både inden for og uden for Job & Velfærd

Både direktør og fagchefer betjenes af et tværgående sekretariat under ledelse af sekretariatschefen.

Det er ligeledes sekretariatet for Job og Velfærd, som servicerer udvalget. Sekretariatet servicerer også øvrige udvalg og råd inden for Job og Velfærd.

Organisationsdiagram

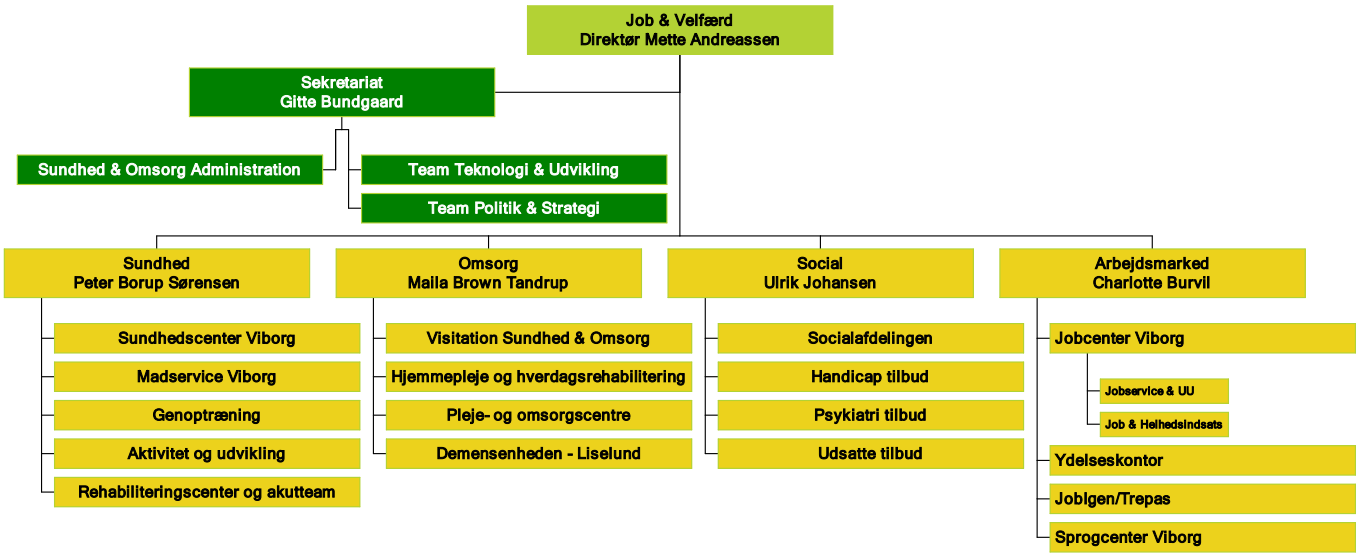

Der er i alt ca. 3.500 ansatte i Job & Velfærd og udgifterne på området udgør mere end halvdelen af Viborg kommunes budget.

Kerneopgaven

Job & Velfærd har defineret kerneopgaven således:

Samarbejde med borgeren om et selvstændigt, meningsfuldt og aktivt liv – hele livet.

Formuleringen sætter fokus på borgernes aktive rolle i forhold til egen velfærd og afspejler ønsket om Job & Velfærd's organisation og medarbejdere som katalysator for det gode liv. I forvaltningen arbejdes aktivt med begreber som "rehabilitering", "mestring", "empowerment" og "recovery-tilgang", der er et udtryk for det ståsted, som indsatserne tager udgangspunkt i.

Fagområderne i Job og Velfærd

Omsorgsområdet

Omsorgsområdets kerneydelse tager et direkte afsæt i Job & Velfærds kerneopgave. Der tages udgangspunkt i en rehabiliterende tilgang, uanset om det handler om pleje, praktisk hjælp og hjælpemidler, træning og aktivitet.

Målet er at arbejde 100% rehabiliterende i Viborg kommune.

Der arbejdes ud fra en overordnet politik vedtaget af Byrådet i 2016 – "Et værdigt seniorliv – Viborg Kommunes senior- og værdighedspolitik"

Sundhedsområdet

Sundhedsområdets kerneydelse er at skabe gode rammer for en sund levevis for borgerne gennem forebyggende og sundhedsfremmende tilbud.

Der tages udgangspunkt i Viborg Kommunes tværgående sundhedspolitik vedtaget af Byrådet i 2015, men også ovennævnte senior- og værdighedspolitik.

Endvidere er den fælles sundhedsaftale mellem Region Midtjylland og regionens kommuner et omdrejningspunkt. Sundhedsaftalen indgås én gang pr. kommunal valgperiode, og skal fornys inden udgangen af 2019.

Socialområdet

Mestring er et helt centralt mål på Socialområdet, og i forlængelse af Job og Velfærds kerneopgave, har Socialområdet beskrevet sin kerneydelse som "*medvirken til at fremme borgerens mulighed for at mestre eget liv".*

Mestring handler både om følelsesregulering og problemløsning. Socialområdets kerneydelse handler derfor om at fremme borgernes muligheder for at *have* det godt og *gøre* det godt i forhold til egne mål og håb.

Indsatserne tager udgangspunkt i Viborg Kommunes socialpolitik "Livet er dit – vi støtter, udfordrer og skaber værdi i fællesskab"

Hertil kommer den tværgående handicappolitik, der sætter rammer for alle aspekter af kommunens arbejde i forhold til borgere med handicap.

Arbejdsmarked

På arbejdsmarkedsområdet er kerneydelsen todelt og udledt af lovgivningen på området.

- At ledige og sygemeldte kommer hurtigt og varigt i arbejde
- At virksomhederne har let adgang til og aldrig mangler kvalificeret arbejdskraft

Der er ikke udformet egentlige politikker på området, men der tages udgangspunkt i en række principper opstillet af det hidtidige Social- og Arbejdsmarkedsudvalg, samt den årlige beskæftigelsesplan, der indgår i materialet ved budgetbehandlingen.

Centralt i indsatsen står en tilgang til borgeren, hvor empowerment-begrebet er omdrejningspunktet. Indsatsen skal sætte borgerne i stand til at opnå en varig tilknytning til arbejdsmarkedet og agere selvstændigt i forhold til job og uddannelse.

Om udvalgsarbejdet

Proces ift. dagsorden

Udvalgets dagsorden bliver forberedt af Sekretariatet, Job og Velfærd i samarbejde med formanden. Det sker på et formøde, hvor formanden godkender den endelige dagsorden. Forvaltningen sender normalt dagsordenen ud en uge inden mødet afholdes – og senest 4 hverdage inden.

Hvis du som udvalgsmedlem ønsker en sag på et udvalgsmøde, skal du kontakte udvalgsformanden.

På udvalgets møder deltager udvalgets medlemmer, direktøren samt sekretariatschefen, der fungerer som referent og protokolfører. Chefer kan som udgangspunkt indkaldes til et udvalgsmøde, hvis direktøren vurderer, at der er brug for chefens specialviden i den konkrete sag og chefens deltagelse hermed understøtter den politiske beslutningsproces.

Samarbejde med forvaltningen

Pressemeddelelser

Viborg kommune har aftalt en fælles procedure for udarbejdelse af pressemeddelelser. Kommunikationsafdelingen er altid inde over pressemeddelelser fra Viborg kommune. Pressemeddelelser med citater fra udvalgsformanden eller som er opstået i et politiske udvalg sendes altid til godkendelse hos udvalgsformanden.

Administrativ bistand

Administrationen kan efter aftale yde administrativ bistand til udvalgsformanden. Der kan være tale om oplæg, taler eller input til konferencer, seminarer eller andre arrangementer, hvor formanden repræsenterer udvalget.
Henvendelse om bistand kan ske til sekretariatschefen.

Informationer

Ønsker du information om særlige forhold, er den formelle procedure at kontakte borgmesteren. Praksis er imidlertid, at du tager direkte kontakt til direktøren, som sørger for at du får et svar. Det kræver dog, at de efterspurgte informationer er ved hånden eller ikke kræver større udredninger.

Svar på spørgsmål udsendes til hele udvalget eller byrådet afhængig af spørgsmålets karakter.

Sagsindsigt

Som udvalgsmedlem har du en udvidet adgang til sagsindsigt. Det betyder, at du altid kan få adgang til at gennemse en sag, der er til behandling. Hvis du ønsker at benytte dig af dette skal du kontakte sekretariatschefen.

I forbindelse med budgetprocessen har du en særlig adgang til bistand til at udarbejde budgetforslag, ændringsforslag, herunder svar på konkrete spørgsmål til anvendelse for at kunne stille forslag eller ændringsforslag. Du vil dog ikke kunne få bistand til større redegørelser eller analyser. Hvis du ønsker at benytte dig af dette skal du kontakte sekretariatschefen.

Samarbejde med medarbejdere og faglige organisationer

Samarbejdet mellem ledelse og medarbejdere i Viborg Kommune er formaliseret gennem en aftale om medindflydelse (MED-aftalen) og det tilhørende MED-system, der har til formål at sikre dialog om og

medarbejdernes medindflydelse på forhold af betydning for udførelsen af de kommunale opgaver – herunder også politiske beslutninger, der har betydning for arbejds- og personaleforhold.

Som udgangspunkt er der MED-udvalg på alle ledelsesniveauer.

I Job & Velfærd er der ét overordnet Fælles-MED og et FagMED for hvert chefområde. Derudover er der en række OmrådeMED og LokalMED på de decentrale enheder.

Der er på Job & Velfærds område tradition for, at de politiske udvalg er i kontakt med repræsentanter for medarbejderne og de relevante faglige organisationer. Normalt gennem 2 årlige møder, hvor udvalget mødes med FællesMED og repræsentanter for de faglige organisationer.

Samarbejde med borgerne gennem nedsatte råd

På Job & Velfærds område er der en række nedsatte råd, der på forskellig vis er i dialog med politikere og forvaltning og ad den vej har indflydelse på de politiske beslutninger og udmøntningen heraf. Nogle af rådene er nedsat i henhold til lovgivningen, andre er nedsat efter beslutning fra byrådspolitikerne.

Der er tradition for, at de politiske udvalg 1-2 gange årligt mødes med de råd, der er relevante for udvalgets arbejdsområde.

Frivillighedsrådet

Frivillighedsrådet er et samarbejdsforum for frivilligt socialt arbejde i Viborg kommune.
Frivillighedsrådet arbejder for at forbedre den frivillige indsats i Viborg Kommune. Dette gøres ved at styrke det overordnede samarbejde mellem kommunen og de frivillige foreninger i Viborg Kommune.
Frivillighedsrådets medlemmer er valgt af repræsentantskabet på det årlige repræsentantskabsmøde.
Repræsentantskabet består af foreninger og organisationer, der udfører frivilligt, ulønnet socialt arbejde og som er optaget i Frivillighedsguiden for Viborg Kommune.

Frivillighedsrådets skal høres i vurdering af § 18 ansøgninger.

Handicaprådet

Handicaprådet er kommunens handicappolitiske råd, og skal medvirke til at skabe de bedste vilkår for handicappede i kommunen. Handicaprådet består af 14 medlemmer, hvoraf der er repræsentanter for følgende foreninger: Osteoporoseforeningen, Autismeforeningen, Landsforeningen Sind, Scleroseforeningen, Diabetesforeningen, Landsforeningen LEV og Foreningen Ligeværd. Rådet mødes ca. 10 gange årligt.

Integrationsrådet

Integrationsrådet i Viborg er et talerør for etniske minoriteter i Viborg Kommune og skal medvirke til, at Viborg Kommune er et godt sted at bo, arbejde og uddanne sig uanset etnisk baggrund.

Integrationsrådet skal derfor støtte byrådet i, at Viborg Kommune har en effektiv og sammenhængende integrationsindsats - og komme med forslag til hvordan det kan gøres på den bedste måde.

Udsatterådet

Udsatterådet i Viborg Kommune har til formål at fungere som talerør for kommunens udsatte grupper, ved at skabe fokus, synlighed og opmærksomhed på temaer, problemstillinger, spørgsmål og indsatser, som vedrører udsatte grupper, samt ved at rådgive Byråd og fagudvalg i politiske spørgsmål om udsatte

grupper. Derved skal Udsatterådet bidrage til at dagsordenssætte udsatte gruppers forhold, både lokalt og nationalt.

Ældrerådet

Ældrerådet rådgiver Byrådet i ældrepolitiske spørgsmål, og fungere som kontaktorgan mellem borgerne og byrådet ved tilrettelæggelse af Byrådets ældrepolitik. Derudover skal Ældrerådet drøfte og fremsætte spørgsmål, ideer og forslag, som Ældrerådet mener har betydning for personer på 60 år og derover. Det forudsættes at Ældrerådet videregiver ideer og forslag om ældre til Byrådet. Ældrerådet har en rådgivende funktion i forbindelse med udformning og tilrettelæggelse af kommunens politik på ældreområdet.

Borger/Pårørenderåd

Inden for det sociale område er der nedsat borger/pårørenderåd på områderne Handicap og Psykiatri. Rådene fungerer som dialogforum mellem brugere, pårørende og områdernes tilbud for at sikre brugernes indflydelse på udmøntningen af de beslutninger, som ligger i f.eks. kvalitetsstandarder og andre rammer for tilbuddene. Borger/pårørenderådene har også møder med de relevante politiske udvalg.

Indenfor omsorgsområdet er der tilsvarende nedsat bruger/pårørenderåd på hvert plejecenterområde.

Socialområdet

Kerneydelse

Mestring er et helt centralt mål på Socialområdet, og i forlængelse af Job og Velfærds kerneopgave, har Socialområdet beskrevet sin kerneydelse som:

”medvirken til at fremme borgerens mulighed for at mestre eget liv”.

Mestring handler både om følelsesregulering og problemløsning. Socialområdets kerneydelse handler derfor om at fremme borgernes muligheder for at *have* det godt og *gøre* det godt i forhold til egne mål og håb.

Aktuelle udfordringer og udviklingstendenser

Socialområdets aktuelle udfordringer er:

- Den generelle demografiske udvikling og øget gennemsnitlig levetid for udviklingshæmmede medfører, at antallet af ældre udviklingshæmmede forventes at stige med 20% frem mod år 2030. Det vil udfordre Socialområdets kapacitet og tilbuddenes fleksibilitet. Det giver anledning til at tænke på tværs af Socialområdet og Omsorgsområdet, og der er derfor igangsat en analyse af kapacitet og behov for indsatser for ældre borgere i Socialområdets målgrupper.

- Ca. halvdelen af Socialområdets budget bruges på køb af pladser på andre kommuners og regioners botilbud, forsorgshjem og andre tilbud. Det minimerer Socialområdets styringsmuligheder, fordi andre parter har stor indflydelse på Socialområdets udgifter. Der arbejdes på at nedbringe omfanget af og udgifter til køb af eksterne pladser. Det sker dels gennem faglig udvikling i

Socialområdets tilbudsvifte, så borgere kan tilbydes en indsats i Viborg Kommunes egne tilbud, dels gennem genforhandling af kontrakter.

- Udviklingen inden for den regionale psykiatriske behandling, som medfører kortere indlæggelsestider, sætter den kommunale psykiatris opgave til debat og under pres. Udviklingen medfører nye og komplekse opgaver med borgere, som har andre og større behov for støtte end tidligere.

- Socialområdets boligmasse er ufleksibel ift. til varierende behov.
  Socialområdet har anvisningsretten for en større mængde almene boliger i Viborg Kommune. Det betyder, at Socialområdet ikke kan opsige boligerne, når der ikke er behov for dem. Det betyder også at Socialområdet hæfter for tomgangslejen, når en bolig ikke er udlejet.

- De senere års reformer af lovgivningen på beskæftigelses- og pensionsområdet gør det nødvendigt at være opmærksom på risikoen for nye grupper af særligt udsatte sårbare unge i Socialområdets målgruppe.

Politikker

Socialpolitik

Indsatserne på Socialområdet tager afsæt i Viborg Kommunes socialpolitik , som er vedtaget af Byrådet den 23. september 2015. Visionen for socialpolitikken er "Livet er dit – vi støtter, udfordrer og skaber værdi i fællesskab". Visionen sætter fokus på, at den enkelte borger skal have størst mulig indflydelse på eget liv, og at man som borger har ansvar for eget liv, men aldrig står alene med dette ansvar.

Socialpolitikkens formål er at:

- Skabe sammenhæng og fælles retning for Socialområdet
- Beskrive de temaer og målsætninger, der er i fokus på Socialområdet

Med afsæt i Viborg Kommunes socialpolitik, er Socialområdet i gang med en faglig og kulturel omstillingsproces, som skal sikre at udfordringerne imødegås ved at indsatserne på Socialområdet – som i resten af Job & Velfærd – har borgernes rehabilitering og mestring som primære mål. Arbejdet med Socialområdets kerneydelse er en væsentlig del af denne omstillingsproces.

Socialpolitikken og omstillingen i retning af øget fokus på rehabilitering og mestring har to formål:

1. Et etisk formål om, at medarbejderne i deres daglige møder med borgerne medvirker til at skabe en forandring hos borgerne, så borgerne oplever at få det bedre og kunne mere end i går og kan leve deres liv så frit og selvstændigt som muligt.
2. Et økonomisk formål om, at Socialområdets samlede ressourcer anvendes så smart og effektivt som muligt, ved at borgernes støttes og trænes til at kunne mest muligt selv og dermed klare sig med en mindre kommunal indsats.

Omstillingsprocessen er konkretiseret i Socialområdets udviklingsplan, som indeholder række principper for udviklingen af Socialområdet:

- Mindste indgrebs-princippet: i det omfang borgere kan klare sig i egen bolig, skal støtten ydes der.
- Udnyttelse af boligkapaciteten: botilbud målrettes og tilbydes til de allersvageste borgere

- Fleksibilitet i støtten: tilbuddene skal tilpasse sig borgernes behov – ikke omvendt.
- Progression i borgernes udvikling: indsatserne skal understøtte at borgerne udvikler sig og skal tilpasse sig borgernes aktuelle funktionsniveau.
- Prioritering af interne tilbud: Socialområdets tilbudsvifte skal tilpasse sig, således at de målgrupper, der i dag må tilbydes eksterne pladser, kan få en intern plads i stedet for.

Handicappolitik

Viborg Kommunes tværgående handicappolitik involverer i praksis alle Byrådets politiske udvalg og alle forvaltninger, og har et bredt fokus på temaerne familieliv, personlig integritet, tilgængelighed, kultur og fritid, dagtilbud, uddannelse og arbejde samt udvikling og bevarelse af funktionsniveau.

Handicappolitikken fastlægger og beskriver dermed hvordan handicapaspektet bør indarbejdes i opgaveløsningen på tværs af alle kommunens indsatser – ikke kun på handicapområdet.

Organisationsdiagram

Socialområdet består af Socialafdelingen (myndighed) og tre driftsområder.

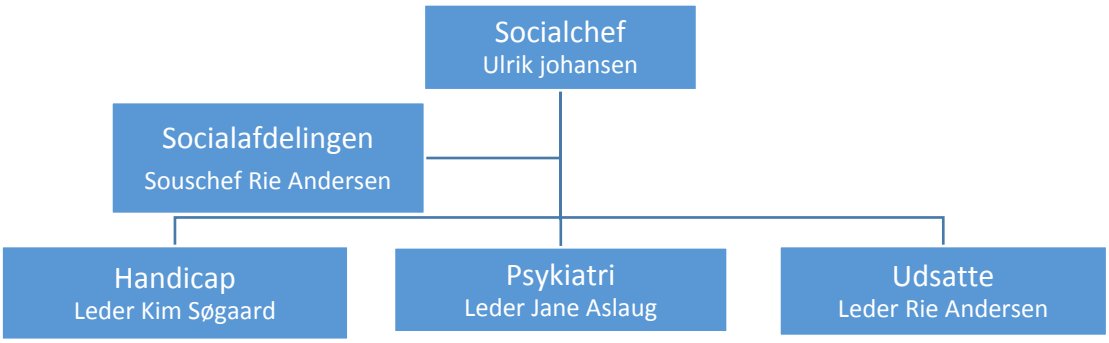

Samarbejdet mellem Socialafdelingen (myndighed) og driftsområderne (tilbuddene) er organiseret efter en såkaldt dialogbaseret BUM-model (Bestiller-Udfører-Modellen). Socialafdelingen står således for bevilling af støtte til borgere, der har eller er i risiko for at få begrænsninger i deres fysiske, psykiske og/eller sociale funktionsevne. De tre driftsområder - handicap, psykiatri og udsatte – leverer de bevilgede ydelserne til borgerne.

Det centrale afsæt for BUM-modellen er en adskillelse af de to forskellige kommunale roller. Bestilleren har på den ene side ansvaret for at fokusere på brugerens behov og for at udmønte kommunens serviceniveau gennem beskrivelse af ydelser og gennem visitation. På den anden side har udførerenheden ansvaret for at levere og dokumentere det aftalte serviceniveau.

Med implementeringen af BUM-modellen tildeles de udførende kommunale institutioner et budget, hvor udgifterne til driften modsvares af indtægter fra salg af ydelser. Den enkelte institutions indtægter og udgifter modsvarer således hinanden, og den samlede budgetramme udgør netto et nul. Det er den enkelte institutions ansvar, at sikre balancen mellem udgifter og indtægter, hvilket bl.a. skulle medføre et incitament til en løbende optimering af driften i forhold til den aktuelle belægning.

En opsummering af hovedopgaverne for henholdsvis bestiller og udfører i en BUM-model kan se ud på denne måde:

Bestiller	*Udfører*
Budgetansvar Visitation, kvalitetssikring og tilsyn Indgåelse af kontrakter Udarbejdelse af kvalitetsstandarder Behandling af klager	Driftsansvar Leverancesikkerhed over for brugerne Planlægning af visiterede ydelser Dokumentation for leverede ydelser

Andre relevante aktører på det sociale område

Ud over Byrådet og det ansvarlige udvalg, er der en række andre relevante aktører, som har indflydelse på Socialområdets udvikling:

- Borger- og Pårørenderåd på de enkelte tilbud og områder
- Kommunale råd: handicaprådet, udsatterådet og frivillighedsrådet
- Tværgående organer, fx DASSOS (Den administrative styregruppe for Social- og Specialundervisningsområdet), KKR (KL's kommunekontaktråd), samt Sundhedskoordinationsudvalget (politisk sundhedssamarbejde i Region Midt) og 'klyngenetværket' (tværgående udviklings- og driftssamarbejde om sundhedsaftalerne)

Tilbudsbeskrivelse og geografisk overblik

Handicap og Psykiatri

Handicapområdets og psykiatriområdets primære tilbud omfatter:

- Socialpædagogisk støtte ('bostøtte') i borgernes egne hjem, mhp. udvikling og vedligehold af borgernes muligheder for at leve et selvstændigt hverdagsliv.

- Botilbud og bofællesskaber (målrettet midlertidige eller længerevarende ophold samt med eller uden mulighed for støtte døgnet rundt). En del af boligerne på Socialområdet udgøres af almene ældreboliger, hvor støtten ydes som bostøtte efter serviceloven.

- Aktivitets- og samværstilbud, som er tilbud om relevante aktiviteter samt støtte og træning i forhold til daglige funktioner og sociale sammenhænge.

Dertil kommer en række mindre tilbud, fx socialt akuttilbud, kontaktsteder, aflastningspladser, specialundervisning for voksne.

Handicapområdet har 29 forskellige tilbud med ca. 400 medarbejdere. Handicapområdet yder støtte til ca. 800 borgere. Bostøtten yder støtte til ca. (486) borgere. Ca. 220 borgere fra Viborg Kommune og 30 borgere fra andre kommuner bor i et af handicapområdets 16 botilbud og bofællesskaber.

Psykiatriområdet har 18 forskellige tilbud med ca. 200 medarbejdere. Psykiatriområdet yder støtte til ca. 550 borgere. Bostøtten yder støtte til ca. (385) borgere. Ca. 130 borgere fra Viborg Kommune og 15 borgere fra andre kommuner bor i et af psykiatriområdets 9 botilbud og bofællesskaber.

Udsatte

Udsatteområdets tilbud omfatter:

- Rusmiddelcenter, med ambulant behandling ift. alkohol- og stofafhængighed samt aktivitets- og samværstilbud for borgere med rusmiddelproblematikker. Rusmiddelcentret kan indstille til døgnbehandling i andet regi. En del af rusmiddelcenterets tilbud kan bruges anonymt. Det vurderes, at Rusmiddelcentret er i berøring med i alt ca. 750 årligt, og løbende har 330 borgere i forløb.

- Forsorgscenter, med en bred vifte af indsatser for hjemløse, bl.a. midlertidigt ophold på forsorgshjem og herberg, voksenkollegium samt bostøtte. Forsorgshjemmet har 52 pladser, som bruges af ca. 450 borgere årligt. Forsorgshjemmet har pligt til at optage borgere fra hele landet, og ca. halvdelen af de indskrevne kommer fra andre kommuner

- Krisecenter, med mulighed for ophold, omsorg, støtte og rådgivning for kvinder, der er udsat for vold, trusler om vold eller tilsvarende krise i familie- eller samlivsforhold. Kvindernes eventuelle børn kan også få ophold på krisecentret. Krisecentret har 8 pladser, som bruges af ca. 60 kvinder årligt, også fra andre kommuner.

Tilbuddenes placering i Viborg Kommune:

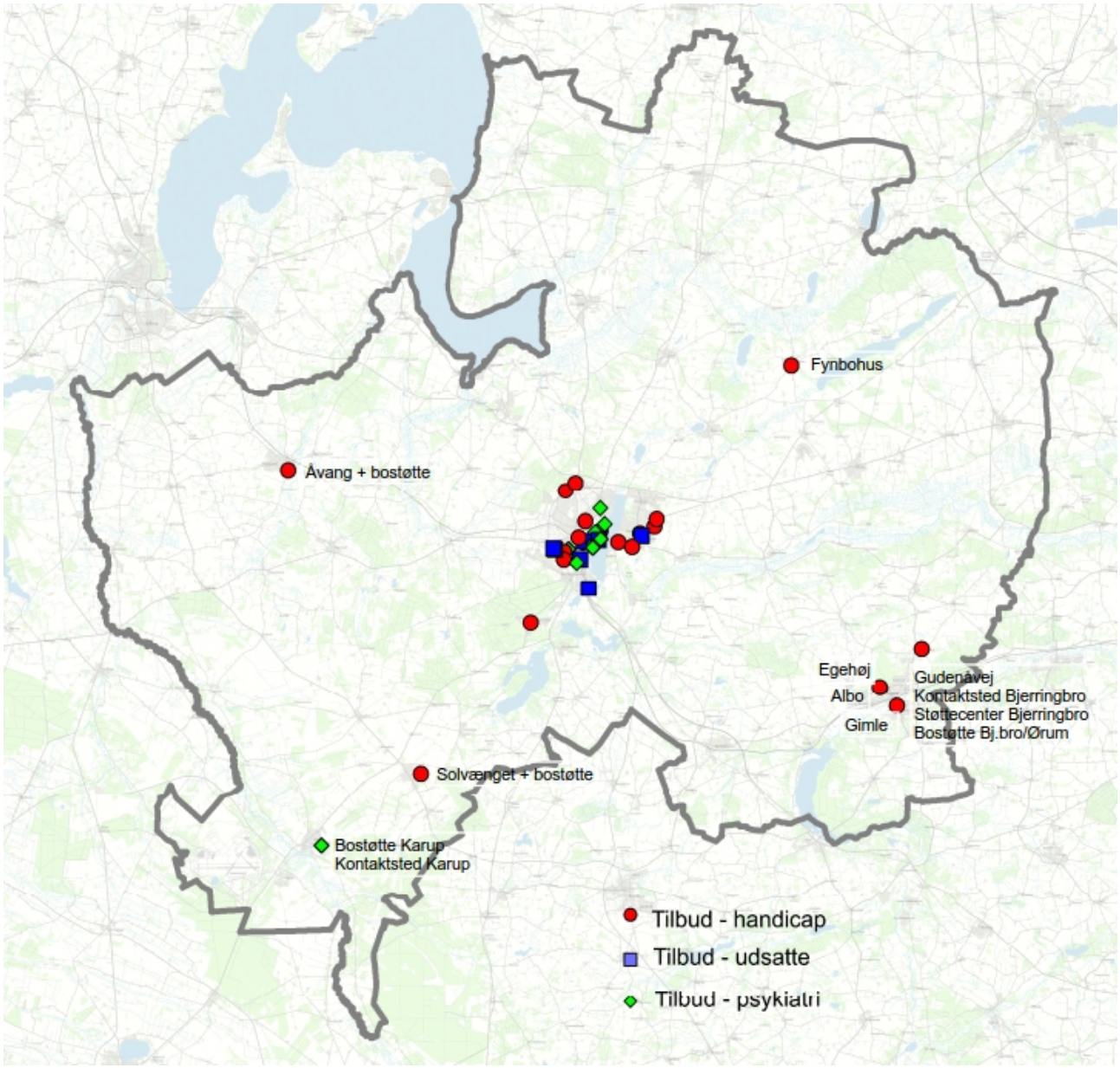

Tilbuddenes placering i Viborg by:

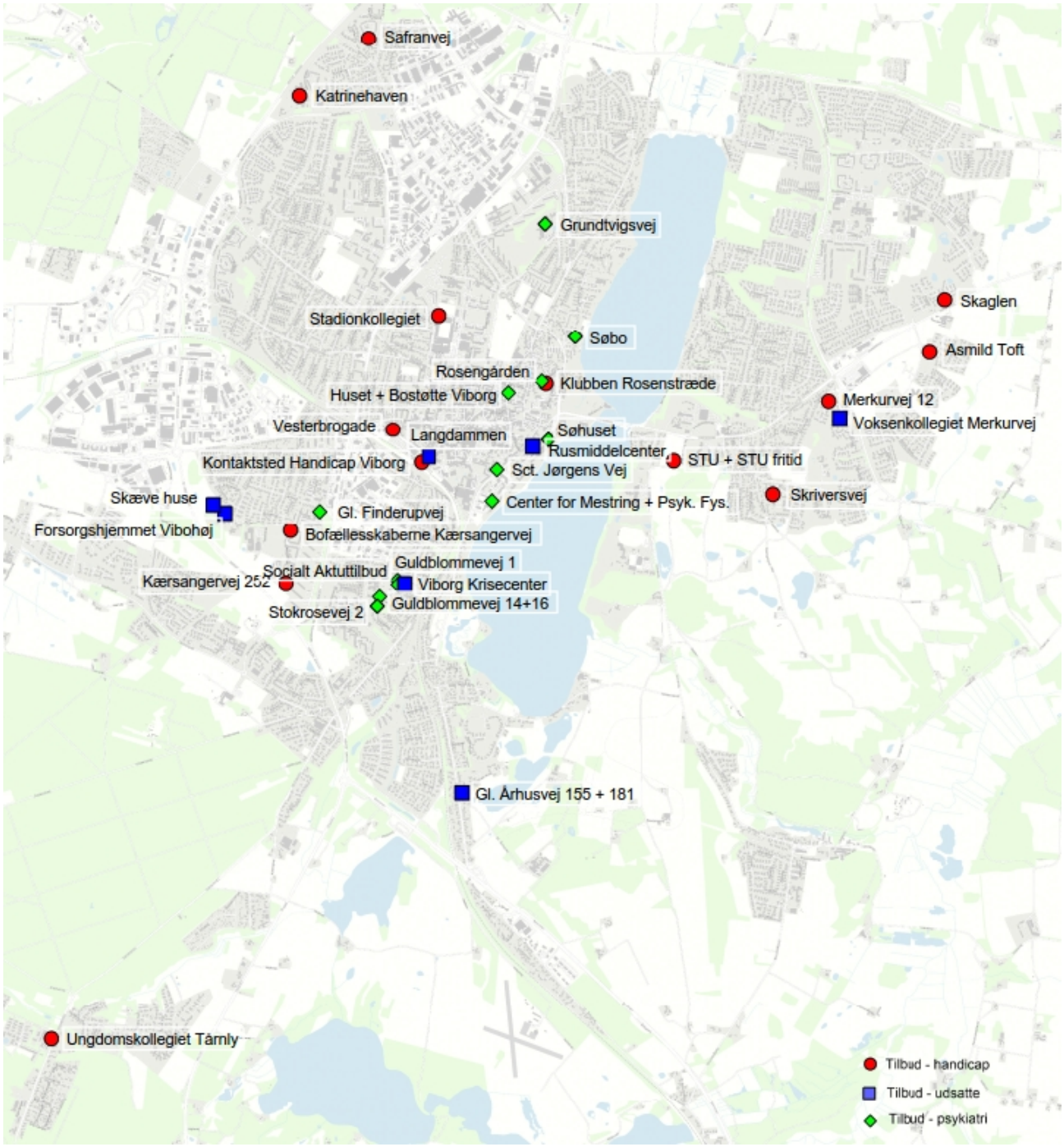

Nationale mål

Målene på Socialområdet er beskrevet i 'Mål og Midler' – et dokument, som giver et samlet overblik over, hvad de ansvarlige udvalg og chefer skal styre efter. Mål og Midler indeholder bl.a. en række effektmål, som er målbare mål for effekten af Socialområdets indsatser for borgerne.

Effektmålene har sit af sæt i regeringens 10 mål for social mobilitet (2016), som beskriver de aktuelle mål for indsatserne på bl.a. det sociale område. Helt overordnet handler målene om, 1) at flere skal være en del af arbejdsfællesskabet og 2) at færre skal være socialt udsatte.

Disse 7 af de 10 mål er relevante for Socialområdets målgrupper og indsatser:

- Flere personer med handicap skal i uddannelse og beskæftigelse
- Flere personer med psykiske vanskeligheder skal i uddannelse og beskæftigelse
- Flere personer udsat for vold i nære relationer skal i uddannelse og beskæftigelse
- Færre skal være hjemløse
- Større effekt af misbrugsbehandlingen
- Større effekt af alkoholbehandlingen

Lovgivning og kvalitetsstandarder

Socialområdet yder primært støtte med hjemmel i serviceloven, som handler om rådgivning og støtte til borgere med sociale problemer og nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Mere sekundære på Socialområdet er sundhedsloven og specialundervisningsloven.

Lovgivningen sætter rammerne for, hvilken støtte Socialområdet har hjemmel til at yde til borgerne. Lovgivningens rammer udmøntes på baggrund af det politisk vedtagne serviceniveau i Viborg Kommune.

Støtten til borgerne visiteres ud fra en konkret og individuel vurdering af borgerens behov og samlede livssituation. Visitationen foretages i Socialafdelingen og/eller i Socialområdets visitationsteam.

Viborg Kommunes kvalitetsstandarder på Socialområdet godkendes af det pågældende fagudvalg.

Kvalitetsstandarderne har til formål at skabe overensstemmelse mellem borgernes oplevede behov, den visiterede støtte og det, der konkret ydes hos borgerne. Kvalitetsstandarderne skal fungere som:

- En *beskrivelse* af Viborg Kommunes serviceniveau
- Et *arbejdsredskab* for Socialafdelingen (myndighed)
- Et *styringsredskab* for administration og politisk ledelse
- Et *værktøj* til sikring af ensartethed i behandlingen af kommunens borgere

Sundhedsområdet

Kerneydelse

Sundhedsområdets kerneydelse er at skabe gode rammer for en sund levevis for borgerne gennem forebyggende og sundhedsfremmende tilbud.

Aktuelle udfordringer og udviklingstendenser

De aktuelle udfordringer indenfor sundhedsområdet er:

- Det Nære Sundhedsvæsen er i vækst i disse år, da sundhedstilbud, rehabilitering og egentlig behandling i stigende grad sker tæt på borgerens hverdag – og i stigende grad i kommunalt regi. Derfor er både mængden og kompleksiteten af de kommunale sundhedsopgaver samtidig i vækst. Det stiller krav til kompetenceudvikling af medarbejderne og til koordination og samarbejde – både internt i kommunen og på tværs af sektorgrænser. Regeringen forventes at udsende et udspil omkring rammerne for fremtidens Det Nære Sundhedsvæsen indenfor kort tid.

- Udviklingen af en ny Sundhedsaftale på tværs af region, praktiserende læger og kommuner. Arbejdet med at sikre et velkoordineret og veltilrettelagt patientforløb for den enkelte borger fordrer et stærkt tværsektorielt samarbejde imellem hospital, praktiserende læge og kommune. Rammerne for dette samarbejde defineres i Sundhedsaftalen, der er en aftale mellem Region Midtjylland, kommunerne i regionen og de praktiserende læger om fælles mål, gensidige forpligtelser og samarbejde på sundhedsområdet. Sundhedsaftalen udløber i sommeren 2019 hvor en ny aftale skal træde i stedet. Derfor vil Viborg Kommune i det kommende halvandet år – på både politisk og administrativt niveau - blive involveret i udviklingen af en ny Sundhedsaftale. Sundhedsaftalen består nemlig af to dele - en politisk del og en administrativ del.

- Gennemsnitsalderen stiger i Danmark og i Viborg Kommune. I takt med at borgerne lever længere, forventes sundhedsudgifterne pr. borger at stige tilsvarende. Med henblik på at imødekomme denne udvikling er den borgerettede forebyggelse, tidlig opsporing af sygdom og effektiv rehabilitering centrale fokusområder indenfor Sundhed i de kommende år.

- I 2018 skifter hospitalerne i Region Midt styringsmodel. Det betyder, at hospitalerne i højere grad honoreres for effekten af behandling i stedet for mængden af behandling. Ændringen sker som et led i regionens arbejde for at sikre et "*sundhedsvæsen på patientens præmisser*". Det er endnu uklart, hvordan den nye styringsmodel vil påvirke Viborg Kommune. Det følges dog tæt.

- I 2018 implementeres en ny model for kommunal medfinansiering af sundhedsvæsenet. Kernen i den nye model er, at der differentieres i taksten for kommunal medfinansiering på aldersgrupper. Kommunerne skal fremover betale en større procentvis del af udgiften for en indlæggelse af henholdsvis 0-2årige og 65+årige, mens den kommunale medfinansiering falder for 3-64årige. Den nye model forventes ikke at have væsentlige økonomiske konsekvenser for Viborg Kommune. Den ændrede finansieringsmodel bør dog betyde, at Viborg Kommune i endnu højere grad fokuserer på forebyggelse og tidlig opsporing hos de helt små børn samt hos kommunens ældre borgere.

Politikker og strategier

Nedenfor beskrives de overordnede politikker, aftaler og strategier, der sætter rammerne på sundhedsområdet i Viborg Kommune.

Tværgående Sundhedspolitik

Viborg Kommune har en tværgående sundhedspolitik, som blev godkendt i Byrådet den 20. maj 2015. Sundhedspolitikken går på tværs af alle Viborg Kommunes indsatser. Dermed rammesætter politikken således den samlede indsats indenfor forebyggelse og sundhedsfremme for samtlige borgere i Viborg Kommune.

Visionen for Sundhedspolitikken er, at den skal sætte rammerne for, at borgeren med afsæt i sit personlige valg vedrørende sundhed gennem hele livet har mulighed for et godt liv både fysisk, psykisk og socialt.

Sundhedspolitikken er opdelt i fire temaer:

- Børn og unge
- Gennem hele livet
- Fællesskaber
- Tidlig og effektfuld indsats

Der er opstillet en række målsætninger indenfor hvert tema. Der er nedsat et administrativt sundhedsforum på tværs af forvaltninger, hvor der følges op på indsatser indenfor ovenstående temaer.

Sundhedspolitikken kan findes gennem dette link: https://kommune.viborg.dk/Borger/Sundhed,-sygdom-og-handicap/Politikker-og-standarder/Sundhedspolitik

Øvrige politikker

Viborg Kommune fik i 2016 en Senior- og Værdighedspolitik, hvis vision indeholder aktivt medborgerskab og sund livsførelse. En række elementer i denne politik udgør således også rammerne for Sundheds indsats for de ældre borgere i kommunen.

Viborg Kommunes Mad og Måltidspolitik sætter de politiske rammer for den mad, der serveres for de borgere, der modtager mad fra Madservice Viborg.

Både Senior- og Værdighedspolitikken og Mad og Måltidspolitikken kan findes via dette link: https://kommune.viborg.dk/Borger/Seniorer-og-pensionister/Politikker-og-standarder

Sundhedsaftalen

Siden 2007 har det været et lovkrav til regioner og kommuner, at de i fællesskab skal udarbejde en sundhedsaftale mindst én gang pr. kommunal valgperiode. Det er hensigten, at en sundhedsaftale skal være et redskab til at sikre sammenhængende patientforløb på tværs af hospitaler, kommuner og praksissektoren. Aftalen understøtter samtidig, at den enkelte borger modtager en indsats, der er sammenhængende og af høj kvalitet uanset antallet af kontakter eller karakteren af den indsats, der er behov for. Kort sagt udgør Sundhedsaftalen for 2015-2018 den formelle ramme for det tværsektorielle samarbejde indenfor sundhedsområdet.

I regi af Sundhedsaftalen deltager Viborg Kommune i Midtklyngen, der er det nære samarbejdsforum på administrativt niveau omkring udmøntning af Sundhedsaftalen. Midtklyngen består af Hospitalsenhed Midt, Skive Kommune, Silkeborg Kommune og Viborg Kommune. De praktiserende læger i området er også repræsenteret.

Den gældende sundhedsaftale kan findes via dette link: https://kommune.viborg.dk/Borger/Seniorer-og-pensionister/Politikker-og-standarder

Organisationsdiagram

Driftsorganisationen i Sundhed består af seks afdelinger. Lederne af disse refererer direkte til sundhedschefen.

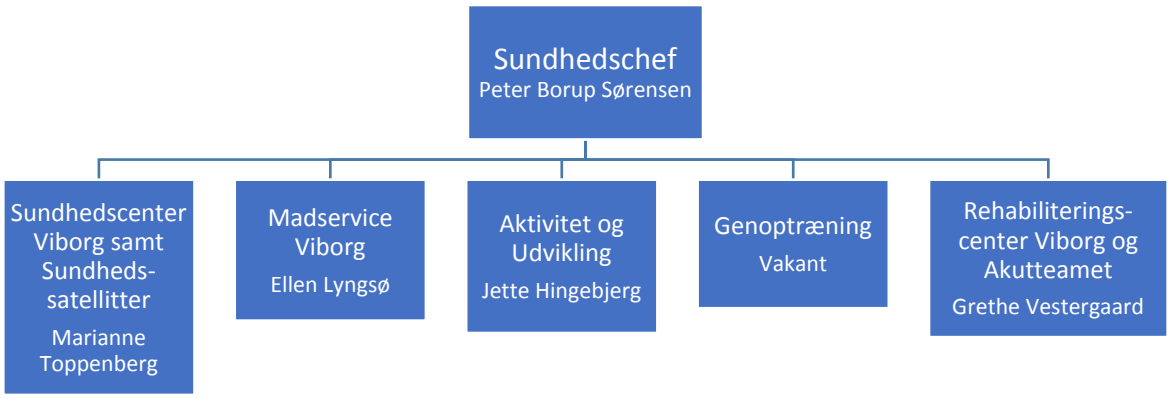

Tilbudsbeskrivelse og geografisk overblik

Nedenfor beskrives de fem driftsenheder indenfor Sundhed kort.

Sundhedscenter Viborg samt de fem sundhedssatellitter

Sundhedscenter Viborg og de fem sundhedssatellitter har et samlet budget på 13,3 mio. kr. og er geografisk fordelt med sundhedscentret placeret i Viborg by, mens sundhedssatellitterne er geografisk spredt i kommunens mindre byer. Der er i alt ansat 28 medarbejdere i Sundhedscenter Viborg og de fem sundhedssatellitter.

Sundhedscenter Viborg og sundhedssatellitterne arbejder med sundhedsfremme og forebyggelse på både individ- og gruppeniveau. Afdelingen arbejder både med den patientrettede og den borgerrettede forebyggelse. Det betyder, at der både er tilbud målrettet visiterede borgere fra hospital og egen læge til eksempelvis træningsforløb og rådgivning samt åbne tilbud om rådgivning og aktiviteter, som alle borgere i Viborg Kommune kan benytte.

Madservice Viborg

Madservice består af ca. 100 medarbejdere, og har i 2018 et budget på 49,3 mio. kr. Madservice er geografisk spredt på mange lokaliteter – herunder Viborg kommunes plejecentre. Madservice producerer desuden mad til ældre borgere, der visiteres til kommunal madordning.

Madservice Viborgs primære opgaver er, at:

- Lave ernæringsrigtig og god hverdagsmad til den enkelte borger, herunder specialkost
- Kostvejlede og undervise borgere/samarbejdspartnere i kost og ernæring
- Sørge for at plejecentrene, dagcentrene og sundhedscenteret fremstår rene og pæne

Viborg kommune leverer dagligt mad til over 1.000 borgere i Viborg Kommune.

Aktivitet og Udvikling

Aktivitet og Udvikling består af 35 medarbejdere fordelt på seks teams. Afdelingen har et samlet budget på 15.6 mio. kr., og er i øjeblikket fordelt på 19 forskellige adresser i Viborg Kommune. I 2018 flytter en række af tilbuddene i Viborg by dog sammen i det nye dagcenter i forbindelse med Plejecenter Banebo.

I Aktivitet og Udvikling arbejdes der rehabiliterende ud fra en sundhedsfremmende og forebyggende tankegang. Aktivitet og Udvikling understøtter den indsats, der foregår i borgerens eget hjem, i sundhedscenterregi, på Rehabiliteringscenter Viborg, Demenscenter Viborg og i terapeutisk træningsregi. Målgruppen er svækkede hjemmeboende borgere, og der tilbydes både åbne og visiterede dagtilbud.

Genoptræning

Genoptræning består af ca. 40 medarbejdere, og i 2018 har afdelingen et budget på 16,6 mio. kr. Afdelingen er tilstede på mange, geografisk spredte adresser på tværs af Viborg Kommune – i Sundhedscentret i Viborg, i tilknytning til sundhedssatellitterne og på en række plejecentre.

Genoptræning Sundhed leverer primært træning til borgere der har modtaget en genoptræningsplan fra sygehuset (Sundhedslovens §140) og til de borgere, der har en kronisk lidelse som er omfattet af den vederlagsfri ordning (Sundhedslovens §140a). Det er såvel borgere der bor på plejecenter som i eget hjem. Tilbuddet dækker alle aldersgrupper.

Rehabiliteringscenter Viborg

Rehabiliteringscenter Viborg er fordelt på to enheder – Klosterhaven og Klostertoften der ligger i umiddelbar nærhed af hinanden. Rehabiliteringscentret har i 2018 et budget på ca. 38 mio. kr., og der er ansat ca. 80 medarbejdere.

Rehabiliteringscenter Viborg består primært af midlertidige pladser. Her visiteres borgere, der eksempelvis har været indlagt på hospitalet og er afkræftede eller borgere med en kronisk sygdom. Formålet med opholdet er, at borgeren, som har eller er i risiko for at få betydelige begrænsninger i sin fysiske, psykiske og/eller sociale funktionsevne, rehabiliteres til et selvstændigt og meningsfuldt liv.

Akutteam Viborg

Akutsygeplejen har et budget på ca. 6 mio. kr., og der er ansat 12 medarbejdere. Akutteamet har base på Rehabiliteringscenter Viborg, men da det er et udgående sygeplejeteam, leveres ydelserne i borgerens eget hjem.

Akutteamet udfører en række specialiserede sygeplejefaglige opgaver, der tidligere blev udført i regi af hospitalerne eller hos egen læge. Akutteamet sikrer derfor et alternativ til hospitalsindlæggelse, hvor det er muligt. Akutteamet supplerer også den kommunale hjemmepleje ved behov for specialiseret sygepleje.

Geografisk overblik over tilbuddene i Sundhed.

Sundhedssatellitten i Bjerringbro forventes indviet i sommeren 2019. Indtil da er Bjerringbro Idrætscenter base for enkelte aktiviteter. Satellitten i Ørum placeres i tilknytning til plejecentret Højvangen, men forudsætter en mindre ombygning i løbet af 2018 før den kan åbnes.

Madservice Viborg er tilstede på alle plejecentre i kommunen. Aktivitet og Udvikling, Akutteam Viborg samt Genoptrænings aktiviteter er geografisk spredt på mange forskellige adresser, og derfor er ovenstående visuelle oversigt ikke udtømmende. Aktivitet og Udvikling har dog visiterede tilbud på Æblegården og Højvangen, hvorfor de fremgår af oversigten.

Nationale mål samt øvrige mål

Nedenfor gives et overordnet indblik i de forskellige mål, som sundhedsområdet i Viborg Kommune agerer indenfor.

Nationale mål

Regeringen, Danske Regioner og KL besluttede i 2016 at opstille otte nationale mål på sundhedsområdet. Målene skal sikre, at alle sundhedsvæsenets aktører – hospitalerne, de praktiserende læger og

kommunerne – arbejder i en tydelig og fælles retning mod højere kvalitet og samtidig gøre det lettere at overskue, hvor der er behov for forbedringer.

De otte nationale mål er:

- Mål 1: Bedre sammenhængende patientforløb
- Mål 2: Styrket indsats for kronikere og ældre patienter
- Mål 3: Forbedret overlevelse og patientsikkerhed
- Mål 4: Behandling af høj kvalitet
- Mål 5: Hurtig udredning og behandling
- Mål 6: Øget patientinddragelse
- Mål 7: Flere sunde leveår
- Mål 8: Mere effektivt sundhedsvæsen

De otte nationale mål udmøntes gennem økonomiaftalerne mellem Regeringen og henholdsvis Danske Regioner og KL. Derigennem er Viborg Kommune forpligtet til at arbejde med målene. Særligt mål 1, 2, 6, 7 og 8 er relevante for den kommunale indsats.

Regionale mål

Der er ligeledes opstillet en række mål indenfor sundhedsområdet i Region Midt. Disse udmøntes i regi af Sundhedsaftalen, der er beskrevet under politikker og strategier. Den gældende Sundhedsaftale tager udgangspunkt i en politisk vision med overskriften "*Mere sundhed i det nære på borgerens præmisser*". Der arbejdes således henimod, at borgerne i højere grad modtager sundhedstilbud i blandt andet kommunalt regi og med en højere grad af borgerinddragelse.

Kommunale mål

Viborg Kommune har også en række kommunale mål på sundhedsområdet. De baserer sig i overvejende grad på parametre, som kommunen har mulighed for at påvirke. Derfor spiller særligt sundhedsfremme og forebyggelse en stor rolle i kommunale mål og måltal.

Måltallene i Viborg Kommune bygger i høj grad på Den tværgående Sundhedspolitik og på Mål og Midler, som er en del af den kommunale budgetproces.

Sammenhæng mellem de nationale, regionale og kommunale mål beskrives i Ældre- og Sundhedsudvalgets sag nr. 4 fra 28. august 2017. Den kan ses her.

Lovgivning og kvalitetsstandarder

Sundhed arbejder både ud fra rammerne i både Sundhedsloven og Serviceloven.

Lovgivningen sætter rammerne for, hvilke tilbud Sundhed har hjemmel til at yde til borgerne. Lovgivningens rammer udmøntes på baggrund af det politisk vedtagne serviceniveau i Viborg Kommune.

Størstedelen af Sundheds tilbud til borgerne kræver visitation dertil. Borgerne visiteres ud fra en konkret og individuel vurdering af borgerens behov. Visitationen foretages som udgangspunkt i Visitation Sundhed og Omsorg, men en række ydelser tildeles også via lægehenvisninger.

Serviceniveauet for en række af tilbuddene i Sundhed er beskrevet i Viborg Kommunes kvalitetstandarder for personlig pleje og praktisk hjælp. Kvalitetsstandarderne er et redskab til at skabe sammenhæng mellem de politiske mål og det godkendte budget. Kvalitetsstandarderne er derfor et vigtigt redskab til at informere borgerne om, hvilken hjælp og støtte kommunen tilbyder borgerne indenfor eksempelvis personlig pleje, praktisk hjælp, rehabiliteringsforløb, træning, hjælpemidler, teknologier og lignende.

Kvalitetsstandarden er også tænkt som et supplement til den generelle information, som borgeren får igennem visitatorerne, når man henvender sig i Visitation Sundhed og Omsorg med behov for hjælp.

Kvalitetsstandarderne findes her: https://kommune.viborg.dk/Borger/Seniorer-og-pensionister/Politikker-og-standarder